

VERZAMELING
VAN
VERHANDELINGEN
EN
DICHTSTUKKEN,
UITGEGEEVEN
DOOR HET
GENOOTSCHAP,
TE WEESEP OPGERICHT
ONDER DE ZINSPREUK:
VOOR HET MENSCHDOM.

TWEEDE STUKJE.

Te AMSTERDAM, bij
WESSING EN VAN DER HEY,
M D C C X C I V.

XI.

Diatribē de ארנא vel ארנא. S. S.

Unicornu Versionis vernaculæ.

Quemadmodum universa historia animalium non uno nomine perobscura est, ita et zoölogiæ sacrae quam plurima nec minima capita crassis adhuc tenebris occultata et obvoluta latent, imo plus quam Cimmeriis. Par ratio imprimis nobilissimi animantis, de quo hac vice disputandi animus est, et eo quidem accuratius atque enucleatius, quantum eius fieri potest, quo crebrius et frequentius, in sacris et exteris literis, præsertim poëticis, recurrit. Hinc operæ pretium sua sponte patescit.

Videamus in antecessum, quid alii præstiterint: vel sic tamen, ut variorum allucinationes (1) sicco pede transeuntes, potissimis eruditorum sententiis recensendis contentissimus.

Hand paucis monoceros vel unicornu est. Præeunt Alexandrini. Sed emunctioris naris critici, accerrimi rerum naturalium ruspatores, hoc, quicquid est, veterum figmentum esse perhibent, et in fabulas rejiciunt. *In nulla*, nempe,

(1) Vide sis Polygl. Bibl. Crit. Comm. Rabbin. &c.

pe, doctrinæ physicæ parte, ut recte monet M. T. Thomasius (1) *plus fabularum reperitur, quam in historia animalium*. Mira certe sunt, dummodo vera, quæ Ctesias Cnidius (2), Plinius (3), Philostrorgius (4), plurimique nugivenduli, memoriæ prodiderunt. Ex parte saltem procul omni dubio futilia. Ideoque inanes et ineptæ, quæ hinc petuntur, commentatorum quorundam allegoriæ. Exemplo fit Tîrinus. (5) Defendunt tamen et quasi postliminio revocant proscriptum animal Aldrovandus (6) et Kircherus (7), indeque sacrum codicem interpretari satagunt gravissimi Theologi, e quibus unum instar omnium nominasse sufficiat Rivetum (8). Utrisque cautelis opus est. Non unius generis Unicornia dari, indubium. Sed monoceros ille, quem pingit antiquitas, hucusque suspectus est. Ostentantur quidem variis in

10.

(1) Philof. inftrum. & theor. C. 37. quest. 27. p. 134.

(2) Hist. rer. Indicar. p. 663.

(3) Natur. Hist. L. VIII. C. 21.

(4) Hist. Eccles. III. §. 11.

(5) In Pentateuchum.

(6) Op. T. III. L. I. C. 6. p. 396.

(7) Mundi Subterr. T. II. L. VIII. C. 5.

(8) Op. T. II. Comm. in PG. XXII p. 121.

locis, ut in aede Mariæ Trajectinæ, cornua, sed alii quovis pignore certant, dentes esse ceti Nergal, seu Narwal. Ceterum, si quis plura de monocerote in utramque partem disputata legere velit, videat, quæ scripserint G. Voetius (1), T. Bartholinus (2), Linneus (3), Houttuin, alii (4).

Nos gradum ad alia doctorum scita promoveamus. Aliis, Hieronymo prælucente, rhinoceros placet, Ut Steucho Eugubino, Pinedæ, Ludolpho (5), Shawio (*), Quam eandem opinionem imprimis urfit et ornavit Petrus Camper. Cornua nempe rhinocerotis æque ac monocerotis contradictionem, ut ajunt, in adjecto involvere visa sunt. Ad quam tollendam ille ad caput rhinocerotis binis cornibus munitum, ad cornuum par, ab ipso visum,

(1) Disput. Select. T. I. p. 729.

(2) Diss. de unicornu, a Gasparo filio recusa.

(3) Nat. Hist. der Dieren. I. D. III. Stuk. p. 434.

(4) L'Encyclop. H. Kippingi Antiq. Rom. L. IV. in Coroll. de Orac. Bileami. p. 612. J. G. Herder's Persepolis, Zerstörte Blätter, dritte Sammlung. p. 305. 308. & Vaterl. Biblioth. V. D. N. 5. Mengelst. p. 216.

(5) Hist. Aethiop. p. 155.

(*) T. II. p. 196.

sum, provocat (1). Viderunt et alii. Sed quid hoc novi ex Africa?

Aliis allibuit Urus, tauri feri species, bubulo generi affinis, cornuum magnitudine et robore ferox. Hunc in medium produxit A. Bootius (2). Monstrum est horrendum et ingens.

(1) *Algem. Vaderl. Letteroef.* IV. D. N. 13. p. 577. *L'Esprit des Journaux.* Mars 1783. p. 410. Quoique M. de Buffon soit d'avis, que les Grecs & les Romains n'ont point connu le rhinoceros à double corne, M. Camper tâche de prouver, que c'est l'Opposum de Plutarque. Il entend également de ce rhinoceros le vers de Martial, namque gravem gemino cornu sic extulit ursum, qui a beaucoup tormenté les interpretes. Et le doit entendre également de ce même rhinoceros Pausanias, Liv. IX. C. 21. Les cinq rhinoceros, qu'on a montrés en Europe depuis 1513, n'avoient qu'une corne, mais la tête, que M. Camper a recue du Cap de Bonne Esperance a précisément deux cornes, telles, que Pausanias les décrit, la plus petite derrière l'autre, telles qu'on les voit sur quatre medailles de Domitien, à Castel en petite statue de bronze, & aussi en mosaïque de Preneste. Job XXXIX: 9, doit être entendu de ce rhinoceros, de même Ps. XXII: 22. Il y a un grand nombre de pareilles doubles cornes dans les Cabinets des curieux, la plupart venant de l'Afrique. Les rhinoceros d'Asie n'ayant qu'une corne d'une substance différente.

(2) *Animadv. Secr.* L. III. C. 1.

gens. Germanice sonat aurochs, vel urochs (*). Mentionem ejus injicit Cæsar, in commentariis, ubi de sylva Hercynia (1). Pallas illum cum bonaso Aristotelis contendit, quem Bootius tamen removet.

Huic Bochartus (2) Orygem, Schultenfus (3) bifontem, opposuit. Animalia diversissimi generis. Oryx est e genere caprino, bellicosa, acutis, longisque cornibus munita, ferro, ære, saxo, durioribus, queis et urfos, leones, tauros et apros excipere aufit. Frequens est in Aegypto, unde Hebræis innotuerit. Montana ejus regionis hisce feris abundare, testis est luculentus Paulus Lucas (4). — Bocharto adstipulatur Doederlein, scholiis in Jobum. Renituntur Clericus (5), et Stalpart van der Wiel (6), qui posterior orygem capreis unicornibus annumerat, ut et Prosper Alpinus

(*) Buffon XI. D. p. 202. Berkhei N. H. III. D. p. 153.

(1) De Bello Gall. L. VI.

(2) Hieroz. L. III. C. 27.

(3) Comm. in Job XXXIX.

(4) Voyage T. II. L. VI. p. 243.

(5) Annot. ad Quæst. parentis Stephani. p. 296.

(6) Obs. rar. medic. Cent. 1.

nus (1). Ipse quoque Bochartus hujusmodi oryges in tabula vario situ descripsit (2). Videat, qui velit, monumentum illud Italicum, ab Huëcio suppeditatum, indeque experimento capto discat, quam proclivi errore ex his bifidis capris unicornibus solidungulos monocerotes nonnulli effinxerint.

Quod ad bifontem attinet, quem Schultenius alio nomine bubalum dici posse putat, is alia tauri feri species est. Dantur enim plures ejus generis. Imo vero septem, recensente Bodartio (3). Bifons autem, ut Schultens existimat, Arabum bos sylvestris est بقرة الوحشي ab albis nigrisque maculis نمش ab oculorum magnitudine عين a nitidissimo candore المهاء & الماصجة dicendus, et a forma, decore, fronte, collo, reliquis, maximopere laudandus in scriptis Arabum. Quibus argumentis adversus Bochartum pugnet *δ παρυ*, et quicquid una cum eo objecerit Bootio, suis locis videre est. At siquidem ea, quæ
vir

(1) *Rer. Aegypt. loco post cit.*

(2) *Hieroz. l. c. p. 955.*

(3) *Nieuwe Geneesk. Jaarb. V. D. 5. Stuk. N. 29.*

vir summus e Bellonio et Prospero allegat, non sint manifesta *διαβασις εις αλλο γινος*, qua de re posthac judicandi locus erit, parum saltem juvant; multo minus ea, quæ scribit Solinus, *bifontes collo fetosos esse* (1); omnium minime tota belluæ facies et structura, quam harum rerum periti delineant et ad vivum ob oculos sistunt, adeo difformem, ut omnia e diametro opposita sint eleganti feræ, quam V. C. indidem illustrare studuit. „ De Bifons
 „ zyn (2) in Noord-America te huis. Zij zijn
 „ de grootste van alle de osfen, en ook de
 „ wildsten. Zij hebben, aan den hals en de
 „ horst, zeer lang, ros, bruin hair, en op
 „ den rug een hairige buit. Zy zijn zeer
 „ grimmig, en moeten met ketenen vastge-
 „ bonden worden, en in bijzondere hokken
 „ opgeslooten, wanneer men ze naar Europa
 „ brengt. — De naam is afkomstig van het
 „ woord Wifant, en betekent een woudos.
 „ Aurochs, of Urochs, is van het oude
 „ Duitsch ur herkomstig, van gelijke beteke-
 „ nis.” Concinit Buffon: „ het Runddier
 „ zonder buit heet in de taal der Germaanen
 „ Urochs,

(1) Polyhist. C. 20.

(2) Berkhei, l. c.

„ Urochs, en het Rund met een bult wierd
 „ in dezelfde taal Vifen genaamd. De Ro-
 „ meinen, die noch de eene noch de ande-
 „ re dezzer dieren kenden, hebben deeze
 „ naamen overgenoomen, en er Urus en
 „ Bifon van gemaakt. De hals, de schouders,
 „ en het onderste van de keel zijn bedekt
 „ met zeer lange haren. De Urus is onze
 „ gemeene Stier in zijn natuurlijken en wil-
 „ den staat. De Bifon verschilt van den-
 „ zelve niet dan in toevalligheden. De bult
 „ en lengte van het hair zijn de eenige ken-
 „ merken” (1).

Vidimus haftenus præcipua sententiarum
 divergia, et tanta quidem, ut nihil mirum sit,
 alios dubios hære, alios iudicium penitus
 suspendere, alios omnem indagandæ veritatis
 spem prorsus abicere. Urum inter et Bifon-
 tem anceps est Cyprianus (2). Scribit enim,
בנר nobis est taurus feras, Bifonsne an Urus,
 definire nequit. Clodius, magna, inquit, est,
 manebitque forsam quæstio, quale sit animal (3).
 Ha,

(1) Algem. Nat. Hist. XI. D. p. 171.

(2) Hist. Anim. P. J. C. 2. p. 614. N. 35.

(3) Lexicon Hebr. in voce.

Hærent etiam J. D. Michaëlis (1), J. J. Reiske (2), J. E. Faber (3) alique. Ille disertè profectus est, se, post tot tantosque ab eruditorum corypheis exantlatos labores, nihil adhuc certi, nihil explorati, compertum esse, omnia æque dubia et obscura mansisse, ac dudum ante. Proxime tamen ex ejus arbitrio Schultensius consulendus, utpote qui facem omnium optime prætulit, et cujus ductu animal, quale demum cumque fuerit, ad genus bovinum, loci Jobai causa, referendum sit. Ceterum Golius, vertens *dorcadem*, pollicem premente Jacobo Scheidio, ei immerito vapulat. Faber vero, sub calcem libri, Saadium laudat, qui hoc est, *unicornu*, verterit, et eo judice rectè quidem, a veteribus, ut conjicit, conflatum e rhinocerote Asiatico (4) unicorni, et

ru-

(1) Vragen. N. 46. p. 142.

(2) Annot. in Job.

(3) Archæol. p. 63.

Chr. Hamelsveld judicium inter Schultensium & Bochartum Lætori liberum relinquit. Palæst. P. II.

(4) Africanus, enim teste James Parsons, in Nat. Hist. of the Rhinoc. in Phil. Transact. quem citat, bicornis est. Confer quæ supra.

rupicapra. Quò etiam Ezechiël (1) et interpres Chaldæus respexerint (2). Sed ex his aliisque adspersis (3) conjecturis nihil efficitur. Alioqui satis constat, alios quoque bene multos rhinoceros unicornium nomine exaudire (4).

Mirari vero subit, singularem eam nominis bubalini confusionem, de qua jam suo tempore questus est Plinius (5), cujus vestigiis infisit Solinus, plerumque negligi. Scripseram juvenili ætate, eam nemini in mentem venisse. Verum video jam, eandem Buffonium non fugisse. Dixit reapse Solinus, *sunt et uris, quos imperitum vulgus bubalos vocat*. Qua eadem opera hocce vocabulum uris, bifontibus, aliisque istiusmodi (6) in universum abjudicasse, censendus est. Juvabit itaque præcipua veterum loca excitare et excutere, ut probem, quantum ab omni hoc boum Sylvestrium genere veri nominis bubali dissent.

Es-

(1) XXVII. 6.

(2) Ad h. l.

(3) Lib. cit. p. 406. 407.

(4) Marcus Paulus Venetus. *Haitho*. Alii in *Theſ. Censiti*.(5) *Hist. Nat.* L. VIII. C. 15.(6) *Gesner, de quadrup. Op. T. III. L. I. p. 139.*

βυβαλαι & βυβαλιδες, scribitur enim bubalus et bubalis, a Græcis et Latinis passim junguntur cum ejusmodi feris, inter quas cum tauris feris nequaquam convenit. Herodotus (1) κατὰ τὴς Νομάδας εἶς ἐστὶ τυττωρ ἔδον, ἀλλ' ἄλλα ταδε πυγαργοί, καὶ δερκαδες, καὶ βυβαλεις. Strabo, (2) ubi Mauritaniam descripsit, δερκαδων καὶ βυβαλων, καὶ τῶν παραπλησίων ζῶων παντοδαπῆ ἢ χωρῆ ἐστὶ. Simocyratus, ὅτε γὰρ — πῦρ ἤμει — δερκας ἰδομετε, εἶτε βυβαλιδες. Helychius, βυβαλος, δερκαδιον. Varinus, εἰ βυβαλος ἢ ἀεραγελος. Diodorus Siculus (3) βυβαλυς καὶ τραγελαφως junctim ponit in Arabia Felice. Aeschyli λιρτοχωριτον βυβαλιον Aristophanes Grammaticus, observante Gesnero, per damalim explicat. Ex Aristotele (4), Aeliano (5), aliis, ne nunc plura conferam, nonnihil etiam e Latinis scriptoribus delibabo. Ammianus Marcellinus (6) hæc habet: *exuberat Aegyptus pecudibus multis. Et in aridis quidem visuntur capreoli et bubali.* Piinius, postquam errorem vulgi

(1) L. IV. C. 194.

(2) Geogr. p. 1138. Ed. Amst.

(3) Biblioth. L. II. p. 134. Ed. Rhodoman.

(4) Hist. Anim. L. III. C. 6. cervi, damæ, bubali.

(5) Hist. Anim. L. X. C. 25. XII. 19.

(6) Rer. Gest. L. XXII.

vulgi supra dictum notaverat et refellerat, scribere pergit, *Africam id genus alere, vituli potius cervique quadam similitudine* (1). Solinus *bubali pæne cervina facie in Africa procreantur*. Versio Vulgata denique, interpretes Alexandrinos sequens, cervis et capreolis bubatum addidit (2). Quippe qui, fide duorum codicum et totidem editionum impressarum, indice Lamberto Bos (3), verba Mosis sic reddunt, *ελαφρον, και δομαδα, και βουβαλεν, και τραγελαφον, και πυγαργον, και βουγα, και καμυλοπαρδαλιν*. Quæ lectionis varietas totidem animalium genera percenset, quot Moses.

Viden, B. L. ex his irrefragabilibus documentis, veteres bubali nomine non indicasse feros tauros, sed animalis genus hinc longe diversissimum. Aldrovandus nihilo secius veterum illum ac geminum veterum bubalum eliminare studuit, fugillata eorum auctoritate, integritateque locorum in dubium vocata. At quis crediderit, omnia ea loca in mendo cubare, ubi nulla probabilis ratio hujus suspicio-

(1) Hist. Nat. L. VIII. C. 15.

(2) Deuteron. XIII. 5.

(3) In notis Criticis ad h. l.

cionis, nec vola nec vestigium corruptelæ
comparat ?

Verum enim vero, quam vellem, ut nos
tanta accuratione et certitudine descriptas ab
antiquis hasce feras haberemus, quantam tes-
timoniorum copiam ab iis accepimus, uno ore
probantium id quod erat demonstrandum, bu-
balin scilicet veri nominis, et cum linguæ æquis
florerent legibus ita dictam, cervi, dorcadis,
asfimumque instar habere, a tauris feris
probe distinguendam, et vulgari errore non
amplius cum iis confundendam (1). Quam vel-
lem insuper, ut ferioris ævi zoologi, inpri-
mis ii, qui rerum naturalium studio insigne
hac ætate celebritatis nomen consecuti sunt,
exoptatam conjunctis viribus tulissent opem!
vel dicam potius, ut mihi non tam curta lec-
tionis et doctrinæ esset suppellex, sed ut tan-
tum ex utrorumque thesauris, quantum ab-
strusæ materiæ illustrandæ sufficiat, abunde
petere possem! Nam ea mihi dudum fedit sen-
tentia, nos in examine, quod instituimus,
rite et feliciter absolvendo ac perficiendo,
quam

(1) Nos itaque distinctionis ergo genuinum bubalum
dicimus bubalin, opposite ad spurios illos.

quam plurimum inde lucraturos. Sed valde dispar harum rerum ratio, nec omni exceptione major. Veteres imprimis spem maxime fallunt. Plerique etiam recentiores valde disfidant. Ne tamen omni auctoritate et auxilio destitutus videar, age, videamus nonnulla specimina, quæ documento esse possint qualicumque, cujus indolis et quibusnam naturæ dotibus prædita sit illa bubalis, quam tot tantique testes commemorant, et ad dorcades, capras, damas, pygargos, cervos, similesque referunt, ut supra visum. Hæc enim generalior descriptio quam nimis laxa et dubia fit, specialius quidpiam tentare fas est. Plinium atque Solinum suis jam supra locis audivimus. Aristoteles *βεβαλως και δορκάδας* iis cornutis accenset, quibus *ἀρχαίως πεφονεν ἢ κρατῶς ἐξοχή*, ita tamen, ut addiderit, *προς ἔτι μὲν γὰρ αἰθριαίμενε τοῖς κερῶσιν ἀμυνεταί, τὰ δὲ θηριώδη και μαχίμα ἀποφουγῶσι* (1).

Præprimis notari meretur Oppianus, (2) qui bubalinas laudes omnium copiosissime cecinisse videtur.

ββ.

(1) De part. anim. L. III. C. 2.

(2) Cyneget. l. II. v. 300.

Βεβαλος αὐτὲ πάλι μείων ἔμελλε Ἴουρυκερώτος,
 μείων Ἴουρυκερώτος ἅταρ θάρκος μετ' ἄρειαι,
 ἄρκουσι κ' ἄγλαϊσι, ἔρατος ἄροκ'· φαιδρος ἰδέσθαι
 καὶ κερῶν ὄρθος μὲν ἄπο κειπέτος πεφύλαττε
 ἀκρίμανος πρότερος, ὕψ' ἔ' ποδὶς ποτὶ γάτρην
 ἀψόρου γένουσι παλιγγυμπαταίῃ ἀκραιῖς
 ἴσχυα δ' αὖ τοδὲ φύλον ἰόν βακοὶ ἀμπαγαταζέτ
 ἰθακλαῖος γ' εὐκῆς φίλον τε ταπεινὸν μελαῶρον.

Eubalus rursum est minor corpore eurycerote,
 Minor quidem eurycerote, at caprea multo præstantior.
 Oculis splendidus, amabilis colore, lætus aspectu.
 Et cornuum quidem recte e capite prognati sunt
 Rami protensi. In summo autem rursum ad tergum
 Retrorsum vergunt flexuosis cuspidibus.
 Præcipue autem hoc genus suam domum diligit,
 Consuetaque cubilia, amicūque in sylvis lectum.
 Si vero ipsum tortis ligata funibus
 Venatores abducant in peregrina loca,
 Proculque in pascuis liberum iterum emittant:
 Facile ad dulce domicilium revertitur, ubi habitavit;
 Neque sustinet tanquam hospes aliquis in exteris locis
 oberrare.

Non igitur solis cara est patria hominibus,
 Sed etiam rapidarum desiderium quoddam instillatum
 est animis ferarum.

Ad eximium hunc poëtæ locum, quem me-
 cum communicavit Petrus Wesfelingius, V. C.
 Præceptor semper colendus, inspici velim

Rit.

Rittershusium, præter eos, quos ibi alibique citatos vidi, Servium puta, Xenophontem, Senecam, Macrobius, Budæum, Natalem Comitem, Odoardum Florentinum. Sed quos omnes evolvere mihi non licuit.

Jacturam hanc, nimiamque veterum plerorumque in delineanda sua bubali negligentiam utcumque refarciant alii. Primas teneat Bello-nius, qui bubalum suum Africanum, in quo bubalin illam veterum reperisse sibi visus est, hunc in modum descripsit (1): „ est corporis „ mole inferior, sed plenior et major capreo- „ lo, membris omnibus tam scite compactis, „ ut jucundissimum sui aspectum præbeat, „ capite bubulo, at cornibus ad lunæ cres- „ centis instar arcuatis, quibus non admodum „ defendere se possit, eo quod mucrones ver- „ sus se invicem spectent.”

Adhæc non omissenda est notabilis Aldro-vandi relatio (2). „ Horatius Fontana, cogna- „ tus meus, qui non semel Africæ oras, sed et „ aliarum regionum, Turcæ subjectarum, per- „ la-

(1) Obs. L. II. C. 50.

(2) L. C. p. 365.

„ Iustravit, longe ab hoc Belonii bubalo di-
 „ versam mihi iconem, ad vivum, ut affir-
 „ mabat, Benevento transmissit, capite et
 „ collo procerioribus et exilioribus, cornibus
 „ retro reflexis, et ut in rupicapra incurvis,
 „ facie cervina, aut capreolum potius, quam
 „ bovem referente. Quare quibusdam capreo-
 „ lus Africanus audierit.”

Scaliger insuper sequentia tradit. „Bubalin,
 „ cujus instrumenta pugnae, cornua, tantum
 „ ab Aristotele descripta sunt, (atqui nos ex
 „ Oppiano simile quid didicimus) Pinius ait,
 „ esse vitulo similiorem cervove. Quid igitur
 „ ea sit? Gazella? Non sane. Quod ex
 „ historiis Africanis libenter impertitum cu-
 „ rabimus. Africanorum boum parvitas tanta
 „ est, ut nostratium vitulorum bimulorum
 „ vix aequent magnitudinem. Sed ita et multo
 „ agilior et expeditior. Ejusmodi fertur esse
 „ celeritate, ut omnes feras cursu ante ver-
 „ tat. Corium ejus impenetrabile. Sclopi ta-
 „ men globulo pervium. Pilus albet.”

Utraque Belonii & Fontanae descriptio, ta-
 bellis expressa, citatis locis conspicitur.

Huc

Huc quoque conferendus est Prosper Alpinus, qui etiam nonnulla notatu digna literis consignavit, in descriptione Aegypti (1). Agmen claudant et meliora doceant (2) summæ auctoritatis dumviri de Buffon & D'Aubenton, quorum, at quantorum virorum, iudicio quis nostrum non ultro asurgit? „ De „ Bubalus der Ouden is niet de Buffel, noch „ het kleine runddier van Belon, maar het „ dier, het welk de Heeren van de Academie „ beschreeven hebben onder den naam van „ Barbarijche Koe. Alle de kenmerken vinden zich volmaakt vereenigd in dat, waarvan Horatius Fontana de aftekening zond. „ Het rund van Belon is de Zebu, maar heeft „ geen der merktekens van den Bubalus. Hij „ verschilt er byna zo veel van als het runddier van eene Gazelle. Dus is Belon de eenigste van alle de natuurbeschrijvers, die zyn klein runddier voor den Bubalus der Ouden genomen heeft. Het is alleen eene verscheidenheid in de soort van runderen. „ Prosper Alpinus, die ook een aanduiding „ en afbeelding van dit dier gegeven heeft, „ komt

(1) L. IV. C. 8 p. 228. & C. 9. p. 288.

(2) L. C. XI. D. p. 178—180. Figures V. p. 202. 210.

„ kooft in zijne befchrijving met ons en Be-
 „ lon overeen. Het eenigft verfchil is in de
 „ kleuren van het hair en de hoornen. De
 „ Zebu van Belon was vaalrood onder den
 „ buik en bruin op den rug met zwarte hoor-
 „ nen. Die van Prosper was ros, met kleine
 „ vlakken, met hoorns van de gewoone kleur.
 „ De aftekeningen van beiden zyn hierin ge-
 „ brekkelig, dat de kwab of bult op de fchou-
 „ ders niet genoeg getekend is, waarvan het
 „ tegendeel plaats heeft in de tekening van
 „ Edwards.”

Et hæc quidem hætenus. Plura non addam.
 Minime vero eorum testimonia conftipabo,
 quæ plane dubia funt utrum verum ac genui-
 num illud Bubalorum genus an falfo fic dic-
 tum ob oculos habuerint. Neque etiam pluri-
 bus anquirere libet nec vacat, quæ, præter,
 Bellonium et Prosperum e Scaligero in me-
 dium attulimus. Confonant in nonnullis, dis-
 fonant in aliis. Cave tamen putes, omnem
 hanc opinionum de reperta veterum Bubali
 diverfitate e foli natalis, vel ejusdem generis
 differentia specifica derivari poffe. Est qui-
 dem magna ejusdem generis animalium distinc-
 tio, et in quotuplices fimilitudines capræ
 trans-

transfigurentur, totidem verbis testatur Pli-
nius. Magna etiam bovini generis, cornuum,
aliarumque partium discrepantia. Et sic in ce-
teris. Sed Bubalum illum veterum et Belonia-
num ac Prosperi non unius ejusdemque gene-
ris esse, modo ante ad oculum demonstratum
vidimus in opere quantivis precii comitis de
Buffon.

Plurimi vero nostra interest Bubali Buffo-
niani notitia, sive jam ille verus veterum Bu-
balus sit, ut illi videtur, nec ne. Videamus
itaque quid rei sit. Allamand, qui, quæ Buf-
foniano operi deficient, e suo penu supplet,
hanc nobis sistit ideam. (1) „ De Bubalus is een
„ van de dieren, waarvan het ras door ge-
„ heel Africa verspreid is. Hij is de waare
„ Bubalus der oude Grieken en Romeinen.
„ Hij wordt door de Hottentotten Caama, en
„ door de Kaffers Licama geheeten. — Ik
„ zou geloven, dat Kolbe van dit dier ge-
„ sprooken heeft onder den naam van het
„ Africaansche Hert. Dit is inderdaad de
„ naam, dien men hetzelfde aan de Kaap geeft.
„ Zijne lengte is 6 voeten, 4 duimen, 6 lij-
„ nen.

(1) XVI. D. p. 10.

„ nen. Zijne hoogte haalt 4 voeten. De om-
 „ trek van zijn lighaam is 4 voeten. De kleur
 „ donker op den rug, aan de zijden helder,
 „ de buik wit, gelijk ook het kruis. — De
 „ kop is vrij lang. — De oogen staan zeer
 „ hoog, zijn groot en levendig, zwart, naar
 „ den blaauwen trekkende. De hoornen bijna
 „ regt tot de hoogte van 6 duimen. — De
 „ snelheid overtreft alle andere dieren zo
 „ ver, dat een Paard hem niet zou agterhaa-
 „ len. (1) Pallas heeft ook eene goede be-
 „ schrijving van den Bubalus gegeven.” Addi-
 „ mus et aliud supplementum, his verbis. „ Wij
 „ geeven hier op Plaat XV de afbeelding van
 „ den Bubalus, die in ons Werk ontbrak. De
 „ Heer Pallas zegt, dit dier levende gezien
 „ te hebben. Het is zagt, maar van eene
 „ minder bevallige gestalte, en van een ster-
 „ ker maakzel dan de andere groote Gazel-
 „ les. Hij heeft zelfs door de zwaarte van
 „ den kop, de lengte van den staart, en het
 „ maakzel des lighaams, eene vrij groote ge-
 „ lijkheid met onze Veersfen. — Het overige
 „ van de beschrijving van den Heer Pallas
 „ komt met de mijne overeen, en met die
 „ van

(1) XVI. D. p. 81.

„ van de Heeren van de Academie der We-
 „ tenschappen, welke dit dier gegeven heb-
 „ ben onder den naam van Barbarijfche Koe.
 „ Ik zal alleen aanmerken, dat dit dier van
 „ alle de Gazelles genoeg verschilt, om het te
 „ moogen beschouwen als eene bijzondere
 „ soort nitmakende tusfchen de Runderen
 „ en de Herten, terwijl de Gazelles de fcha-
 „ duwing maaken tusfchen de Geiten en de
 „ Herten. De Heer Forfter vermoedt, dat
 „ de Bubalus en de Koba het zelfde dier zijn,
 „ of, dat zij ten minfte tot twee zeer nabij
 „ grenzende foorten behooren. Hij zegt ook,
 „ dat de groote bruine Koe, of het Hert van
 „ de Kaap, hetzelfde dier zij. De jaagers zeg-
 „ gen, voegt hij 'er bij, dat de Bubalus vier
 „ voeten hoog, en in alles van grootte is als
 „ het Europifch Hert, maar tevens zo be-
 „ vallig niet is van gefalte. Het hair is bruin-
 „ rood, glad en gegolfd. Buik en voeten zijn
 „ bleeker van kleur. — De figur van de
 „ hoornen is volftrekt gelijk aan die, welke
 „ de Heer Buffon heeft laaten graveeren, en
 „ in het twaalfde Deel van zijne Natuurlijke
 „ Historie geplaatst heeft.” Sequitur mox
 „ nova facinia. Dolendus enim hic loci magnifici
 „ operis præpofterus ordo. „ Na dit artikel over
 „ den

„ den Bubalus geschreeven te hebben , heb ik
 „ van den Heer Allamand deszeifs waarneemingen
 „ ontfangen , die , het geen ik gezegd heb , bevestigen . En dewijl hij bij zijne
 „ waarneemingen eene afbeelding , naar het
 „ leevende dier getekend , gevoegd heeft , heb ik
 „ dezelve overgenoomen , als oordeelende dezelve beter dan de voorgaande .”
 Alibi rursus frequentia , quæ singulari attentione perpendi merentur . „ De Bubalus
 „ lijkt in eenige vrij duidelijke betrekkingen
 „ naar het Hert , naar de Gazelles , en naar de
 „ Runderen . Naar het Hert in de grootte en
 „ gestalte des lighaams , en inzonderheid in
 „ het maakzel der beenen , maar het heeft
 „ blijvende hoornen , en die ten naasten bij
 „ gemaakt zijn gelijk die der groote Gazelles ,
 „ waarnaar het in dit kenmerk en in de natuurlijke
 „ gebruiken zweemt . Het heeft echter een
 „ veel langer kop dan de Gazelles en het Hert .
 „ Eindelijk het gelijkt naar de Runderen
 „ door de lengte van den bek , en door de
 „ schikking van de beenderen des hoofds ,
 „ waarin , gelijk als in de Runderen , het
 „ bekkeneel niet agter 't voorhoofdsbeen
 „ oversteekt . Het zijn deze verschillende
 „ betrekkingen van maakzel , gevoegd bij de

„ vergetelheid van zijn ouden naam, die in
 „ deze latere tijden aan den Bubalus de zaam-
 „ gestelde benaamingen hebben doen geeven
 „ van Buselaphus, Hertsbier, Bucula cervi-
 „ na, Koehinde, Barbarijfche Koe, enz. De
 „ naam van Bubalus zelf koomt van Bubulis,
 „ en is bij gevolg genoomen uit de gelijkheid,
 „ welke dit dier in sommige opzigten met de
 „ Runderen heeft. De Bubalus heeft een
 „ smallen en gerekten kop, de oogen zeer
 „ hoog geplaatst, het voorhoofd kort en smal,
 „ de hoornen blijvende, zwart, dik, met
 „ ringen omvangen, die ook zeer groot zijn,
 „ zij neemen hunnen aanvang zeer dicht bij
 „ mekander, maar verwijderen zich veel aan
 „ hun einde, zij zijn agterwaards gekromd
 „ en gedraaid gelijk een schroef. — Hij heeft
 „ de fchouders verheven, zo dat zij een
 „ foort van bult op den fchoft maaken. De
 „ staart is omtrent een voet lang, en aan zijn
 „ einde met een kwast grof hair voorzien;
 „ de ooren zijn gelijk die van de Antilope.
 „ Koibe heeft aan dit dier den naam van
 „ Eland gegeeven, schoon het denzelven niet
 „ dan in een oppervlakkig kenmerk gelijk.
 „ Het hair van den Bubalus is gelijk dat van
 „ den Eland, dunner aan den wortel, dan
 „ in

„ in 't midden en aan 't einde. Dit is aan
 „ deeze twee dieren bijzonder , want bij bijna
 „ alle viervoetige dieren is het hair aan den
 „ wortel dikker dan in 't midden en aan de
 „ punt. Het hair vanden Bubalus is ten naas-
 „ ten bij van dezelfde kleur als dat van den
 „ Eland , schoon veel korter , minder gevuld ,
 „ en zagter. Dit zijn de eenigste gelijkheden
 „ van den Bubalus met den Eland. In al het
 „ overige verschillen deeze dieren volstrekt
 „ van malkanderen. De Eland heeft een bree-
 „ der en zwaarer gestel van hoornen , die
 „ 's jaarlijks afvallen , de Bubalus daarentegen
 „ heeft hoorns , die niet afvallen , geduuren-
 „ de het geheele leven groeijen , en in fat-
 „ zoen en weefzel gelijk zijn aan die der Ga-
 „ zelles. Hij gelijkt daar ook naar in de ge-
 „ stalte des lichaams , in de ligtheid van den
 „ kop , de verlenging van den hals , de plaat-
 „ zing der oogen , der ooren , en hoornen ,
 „ en in het maakzel en de lengte van den
 „ staart. Men ziet uit de beschrijving van de
 „ Heeren van de Academie , dat dit dier noch
 „ Gazelle , noch Bok , noch Koe , noch
 „ Eland , noch Hert is , maar eene bijzondere
 „ soort uitmaakt , van alle andere soorten ver-
 „ schillende. 't Is het zelfde als de Buscla-

„ plus van Cajus. De Bubalus is vrij gemeen
 „ in Barbarije en in alle de noordelijke dee-
 „ len van Afrika. Hij is ten naasten bij van
 „ dezelfde geaartheid als de Antilopes, heeft
 „ even als deeze kort zwart hair, en zijn
 „ vleesch is goed om te eten” (1). *Quæ*
quidem omnia quando attento animo vol-
vimus et revolvimus, nulli dubitamus,
hanc amplecti sententiam, Hebræorum כַּסְרִי
 et אַרְבִּי Arabumque كَسْرٍ hanc esse, quam vi-
 dimus, Bubalin. Quadrant enim pleræque
 omnes proprietates. Videamus: Bileamus, va-
 tes Mesopotamenus, copias Hebræorum, du-
 ce Mose, Aegyptum egressus, asserit sibi li-
 bertate, iterum iterumque his verbis depræ-
 dicat, *alacritas illius gentis est tanquam* כַּסְרִי.
 Vocabulum enim Hebræicum, quod vulgo *vi-*
res vertitur, sic commode explicari, docuimus
 alibi (2). Moses in carmine (3) *cornua ad in-*
star cornuum כַּסְרִי iisdem attribuit. Moyses,
in precibus ad Deum fuis (4) clamat, *eripe*
me e cornibus כַּסְרִי. Psalmus vigesimus nonus
 Deum

(1) XII. D. p. 199—

(2) Numer. XXIII: 22. XXIV: 8. et Comment. insert.
Symb. Haganis Cl. Baikey, Cl. 1. Fasc. 2. p. 278.

(3) Deut. XXXIII: 17.

(4) Ps. XXII: 22.

Deum laudat, qui *Libanum et Sirium salitre jubeat tanquam* אֶסְרָא (1). Alibi quisquam pius supremum numen læto animo alloquitur, *exaltabis cornu meum ut* אֶסְרָא (*). Jesaja, stragem inter Edumeos edendam vaticinans, inter alia canit, *et descendant* אֶסְרָא, ut maestentur nempe (2) Apud Joannem denique legimus (3),

Num אֶסְרָא *tibi serviet?*

Num pernoctabit in arca tua?

An tu אֶסְרָא *vine suo alligabis vomeri?*

Num offringet vultus post te?

Num confites ei, quia multæ vires ejus?

Eique mandabis laborem tuum?

Interprete Schultensio, a quo tamen non nihil dissentit Reiskius. Locus est apprimè notandus. Habet nonnulla sibi priva. Quemadmodum אֶסְרָא Hebraicum est, ita אֶסְרָא dialecticum sapit Arabicam, qua Jobus, origine Arabs, cum maxime utebatur. Deinde pingitur animal, omne rurale opus, quod bubus peragebant antiqui, aliaque jumentorum officia, respuens.

Quod.

(1) Ps. XXIX: 6. (*) XCII: 11.

(2) XXXIV: 7.

(3) XXXIX: 9-13.

Quodsi jam ea, quæ supra de Bubali nostra diximus, cum omnibus his locis comparare velis, ultero videbis, omnia optime quadratura esse. Vidimus enim alacritatem, celeritatemque ejus incomparabilem, cornua validissima, pugnae instrumenta, feritatem indomitam.

Sed ais, quomodo Bubalis ista admitti posset, dum non ea sit ejus in pugnando vehementia, non is cornuum terror (1), qualis plus simplici vice in sacris literis adspicitur? Verum testis est idem Buffonius, dari quoque Bubales, quæ, præ aliis sui generis, cornibus dimicare ament, atque ad pugnam paratæ sint (2), ad instar antilopes, quæ ferocior et robustior (3). Cornua Condomæ, majoris Bubalidis, ut ipsi primum videbantur, terrificæ sunt. Anne et arma pugnae, prouti in adjectis tabellis elaborata sunt, alia aliis grandiora et altiora, sic fati valida, ut emblematis vices sustineant?

Nec

(1) Ut ex Aristotele & Oppiano, Buffonioque ipso affirmante, audivimus.

(2) XII. p. 202. 203. Relege quoque quæ supra ex Arist. & Opp. adducta sunt.

(3) XII. p. 159. 187. Cornibusque armata maximis. XVI. p. 94.

Nec est quod objicias, locum Jobeum aliaque animal requirere, quod nonnihil habet bovini generis. Vidimus enim, Bubalin partim quidem cervi, partim vero bovis, vel vituli formam referre, quapropter Academia Parisiensis nomen vaccae, Cajus buselaphi, vel buculae cervinae nomen ei imposuerit (*). Neque id mirum videri debet. Ecquis enim nescit, complura animalia, ut Diodori Siculi verbis utar, esse *διμωπα* (1). Alterutra quoque facies et forma, qua Bubalis in picturis Buffonianis conspicitur, sic comparata est, ut bovini quidpiam prae se ferat. Solvitur hinc itaque dubium, quod e loco Jobeo aliisque necesse esset (2).

Alterum argumentum pro nostra sententia petimus ex attenta contemplatione Arabici *بب*, qui procul dubio unus idemque est ac Hebraeorum *בב* et *בב*. Quamvis autem in scriptis Arabicis nihil sit frequentius, ita quidem, ut princeps quidam, harum ferarum ven-

na-

(*) Simile quid IV & V speciei Gazellarum accidit. Buff XII. D.

(1) Loco antea citato.

(2) Vide sis iconem et judica.

natione celebris, nomine Katilorrimi قاتل الرديم inclaruerit, quasi tu dicas den rim-dooder; quamvis etiam Arabes in delineandis hujus feræ characteribus minorem adhuc opem præstent, quam Græci et Latini in describenda sua Bubali: constat tamen, illos suum *rim* cum aliis animalibus parili modo conjungere, ut horum Bubales, dorcades, et reliqua, in una sede morantur (1). Et sicut Bubalin aliquatenus bovino generi similem esse vidimus, ita et Arabum *rim* Bubus Sylvestribus, (*bekker el wabs*) ut satis notum, annumeratur. Quæ ut utrimque bene quadrant, ita et apta nata sunt, ad hiatum illum, qui alias inter Hebræum בוב, Jobeum בוב et Arabum بوم hujusque usum et aspectum diversi simum, quo hinc bos Sylvestris, illinc Gazella dicitur, et hæcenus emblema puellæ vel amasie subministrat, primo obtutu gliscere videtur, rite et legitime componendum et explanandum. Quum enim partim Gazellis, cervis, similibusque, partim bubus, vaccis, vitulis, assimilis sit bubalidum forma et figura, itaque facillime factum est, ut Orientales æque atque Europei, et illi his adhuc multo facilius, eas modo hæc modo

(1) Scollastes Amra'keissi ad versum Moallakat 33.

modo illuz retulerint. Laudantur porro cornua hastis similia. Et Ebn Tophail cornua (1) Bekker el wabs commemorat, validis cannis et baculis arboris alzan affixa, ut instar hastarum essent. Laudantur et oculi, aliaque. Quibus omnibus quam apte congrua sit descriptio bubalidis Buffoniana, per se patet (2).

Tertium argumentum ex itinerariis defumimus. Thomas Shawius, tametsi sine damno causæ prætermitti posset, tamen primum occupet locum. „Onder de viervoetige dieren, „die uit hunnen aart niet tam of geene huis- „dieren zijn, mogen wij de groote menigte „van dat hoornvee stellen, dat Bekker el „wabs genoemd word. Deze hebben ronder „lijf, platter hoofd, en de hoorns meer toe- „geboogen, dan de tamme runderen. Men „kan ze voor den Bubalus der Ouden neemen, of den bos Africanus van Belonius, „hoewel het dier, dat bij hem beschreeven „word, weinig grooter is dan een Reebok, „daar dat, waarvan ik spreek, bijna dezelf- „de

(1) p. 70.

(2) V. loci e Diwan Hudeil. a Schult. allegata, non pro biferitate, sed pro bubali militancia.

„ de gedaante en dezelfde kleur heeft als het
 „ Hert. De naam van Bekker el wahs wordt
 „ ook aan eene soort van Damhert gegeven,
 „ wiens hoornen juist de gedaante van die
 „ van ons Hert hebben, maar de grootte is
 „ alleen tussehen het Damhert en de Rhee.
 „ Die, welke ik gezien heb, waren in 't ge-
 „ bergte bij Sgigata gevangen, en seheenen
 „ mij even zagt en handelbaar te zijn als het
 „ Bekker el wahs” (1). Liqueet hinc, quam
 late pateat usus phraeologiae Arabicæ Bekker
 el wahs *بقير الوحشي*, quam Schukensius bi-
 fonti suo, ut vidimus, applicuit. (2) Sed
 eandem, quam Shawii verba significant, sen-
 sus amplitudinem e Damirio Arabe probare
 possem. Ceterum bis peccat Shawius, ut quis-
 que, memor eorum, quæ nos Buffonius supra
 docuit, me non monente, intelliget. Inserta
 quoque parenthesis (of Buffel) gravis error
 est, in his nimirum verbis obvia, „ verder
 „ word de Dorcas gemeenlijk te gelijk ge-
 „ noemd met den Bubalus bij de Schrijvers
 „ der Natuurlijke Historie” (3). Quis enim
 bu-

(1) T. I. p. 255.

(2) Ambiguitas laxi tituli fraudi fuisse videtur.

(3) T. II. p. 278.

bufalos istos (1) cum dorcade societ? Reliqua, quæ adjicit, nos non morabuntur, utpote partim indigesta, partim plus infervientia describendis bubus Sylvestribus, quam illustrandæ veræ bubali. Obiter notemus, Amplissimum Meinardum Tydeman haud pauca multifaria eruditione refertissima ad eum Shawii locum annotasse, ad historiam literariam rhinocerotis et unicornu pertinentia.

Sed quid tandem novi ex Arabia retulit Niebuhr, vel erudita societas Danica, quæ regis sumptibus, ad literarum Orientalium studia promovenda, in Arabiam profecta fuit? Perparum sane. Sed tamen plura, si majus rei momentum spectes, quam Shawius. „*چشمه* eine art Weiszer Ohazellen. Dieses sagte man zu Haleh. Man bemerkte aber zugleich, daß man selbigen nicht in der gegend dieser Stadt findet“ (2). En responsum expectatissimum ad quæstionem, quæ in mandatis data erat, quis demum sit **قنار** & *چشمه*? breviusculum, fateor, defectivum, et spe suscepta minus, sed flocci tamen non pendendum, utpote ex ipso Oriente reportatum,

(1) Sit venia verbo infimæ Latinitatis.

(2) Beschry. von Arabie. Verbericht p. 38.

tum, nobisque longe favorabiliiori suffragio, quam aliis.

Memini me animadvertere, ut et hoc addam, Judeos quosdam ad eundem modum **זאב** **ארי** **ארי** & **ארי**, vocabulis eodem redeuntibus. Coincidit Arabum **غزال**, Gazella, commune nomen Sylvestrium caprarum et cervorum, imprimis eorum, qui magnis nigrisque oculis excellunt. Hinc nihil poëtis eorum familiarius hoc emblemate, quo suas amasias ornent, ut ab alio celebri viro, qui (1) Shawium doctissimis annotationibus locupletavit, observatum est, adductis etiam quibusdam locis. Quibus unum addo Buffonium, qui tredecim, si bene memini, Gazellarum species recenset et expingit. Atque in his et ejusmodi, quæ bubalin quodammodo referre videntur. (2) Imo vera bubales et Gazellas præ similitudine promiscue sumtas esse, scribit his verbis. (3) De Bubalus, de Condoma, de Guib, de Geit van Grimme, enz. — welke

(1) I. D. p. 257. Est ni me omnia fallunt Cl. Ravius, Doctor meus plurimum venerandus.

(2) XV. & XVI. D. & Linnè P. I. T. III. p. 200. confer que supra adduxi.

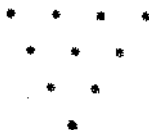
(3) XII. p. 156.

ke dieren men ook heeft aangezien voor Gazelles. — Tribuit et illis indolem antilopes, inter Gazellas haud minimæ.

Nostra tandem sententia medium quodammodo tenet, a quo reliquæ omnes nimium quantum delirant. Bubalis nostra utriusque generis requisitas proprietates in se una pariter involvit, quas in unicornu, si forsan in rerum natura existeret, in rhinocerote, uro, bisonte, oryge, frustra quaesiveris. Oryx enim nihil habet formæ bovinæ: bisons et urus nihil Gazellæ, cervi, similitumque: rhinoceros, et monoceros, siquis sit, ab utrisque toto distant cælo. Favet denique nobis patria, quæ vel negatur reliquis in solidum, vel valde dubia est. Asiam bubali, tanquam natale solum, asertam vidimus. Quamvis autem eandem et incoluerint hæc vel illa, pro quibus alii pugnant, animalia, hætenus pares sumas: sed omnibus, ad quæ provocavimus, argumentis, in subsidium adhibitis, calculisque bene subductis, vincit omnino bubalis. Siquæ porro supersint dubia, ea fortè solvi possent, siquidem bubalidum historia uberiore luce donata, et differentiæ specificæ propius definitæ fuissent. Quocirca ampliandum. Jam
vero

vero acquiescendum iis, quæ vir illustris, ejus toties totiesque honorifice meminimus, in orbem eruditum immisit, et quæ nos, pro virili nostra parte, in usum nostrum et publicum convertimus. Adjicio, ut definam, frequentia: er zijn onder de Bubales, even als onder de Gazelles, de Antilopes, enz. verscheidenheden in de grootte des lighaams, en in de figuur der hoornen: maar die verscheidenheden koomen ons niet aanmerkelijk genoeg voor, om er onderscheidene en afgezondeerde soorten van te maaken (1).

(1) N. H. XII. p. 202. & p. 225. & seq. en zie aldaar Plaat xxxix. xl.

XI.

VERHANDELING

over den **רמ** of **רם** (*Rem, of Rim*)

O F D E N

E E N H O O R N

IN DE HEILIGE SCHRIFT.

VOLGENS DE OVERZETTING IN
ONZE MOEDERTAAL.

*(Zijnde eene vertaling van de voorgaande
Verhandeling.)*

T

Gelijkerwijs de natuurlijke historie des ganschen Dierenrijks in verscheidene opzichten zeer duister is, alzoo zijn ook zeer veel, en geene geringe stukken der gewijde Dieren-kunde met dikke duisterheden bekleed, en bedekt, ja meer, dan in de spelonken der Cimmeren verhoolen. Op gelijke wijze is het ook gesteld met het zeer vermaarde Dier, over het welk wij thans voornemens zijn te handelen, en wel dies te nauwkeuriger, en uitvoeriger, voor zoo verre het door ons kan geschieden, hoe veel te meermaalen het zelve zoo in de heilige als ongewijde Schriften, vooral in die der Dichteren, ons voorkomt: waar uit onze taak van zelfs blijkt der moeite waardig te zijn.

Laat ons vooraf zien, wat anderen hier van aangeteekend hebben; echter zoo, dat wij, de gisningen van verscheidene overflaande, ons met de voornaamste gevoelens der Geleerden op te noemen zullen te vreden houden.

Bij niet weinigen word het dier gehouden voor den *Eenhoorn*, op het voetspoor der *Alexandrijnsche Overzeters*.

Maar de meer crvaarene Taalkenners, de nauwkeurigste onderzoekers der natuur, be-
weeren dit, wat het ook zijn mooge, een
louter verdichtfel, en uitvinding te zijn.

In geen gedeelte der Natuurkunde worden
trouwens meer verdichtfelen gevonden, dan
in de Historie der Dieren, gelijk M. T. Tho-
masius te recht aanmerkt.

Het zijn voorwaar wonderen, zoo ze maar
waar zijn, die Ctesias Cuidius, Plinius, Phi-
lostargius, en zeer veele Wonderfchrijvers
ons daar van verhalen, ten minste gedeelte-
lijk, zonder twijffel, beuzelingen, en daar-
om zijn de leenfpreuken, welke zommigen daar
uit haalen, ijdel en dwaas, gelijk bij voor-
beeld die van Tirinus.

Nogthans verdeedigen Aldrovandus en Kir-
cherus, en verleevendigen het bijna vergee-
ten Dier, en zeer deftige Godgeleerden wil-
len de Heilige Schrift daar uit verklaren,
van welken het alleenlijk eenen genoemd te
hebben genoeg zal zijn, namelijk Rivet.

Men moet intusfchen van beide zijden om-
zigtig zijn.

Dat

Dat er Dieren van verscheiden foort met een hoorn voorzien gevonden worden, is geenzins twijfelachtig:

Maar dat er zulke *Eenhoornen*, als ons de Oudheid afmaalt, gevonden worden, is tot nog toe verdacht.

Er worden wel op verscheidene plaatsen, zoo ook in de Marie-Kerk te Utrecht, hoornen van dien naam verthoont, doch andere beweesen op het sterkste, dat dezelve van den *Nergal*, of *Narwal* zijn.

Voor 't overige, zoo iemand meer van den *Eenhoorn* voor en tegen begeert te lezen, die zie het geen G. Voetius, T. Bartholinus, Linneus, Houttuin, J. G. Herder, de Vaderlandsche Bibliotheek, en anderen geschreeven hebben.

Laat ons nu overgaan tot de kundigheden van andere Geleerde Mannen.

Zommigen, waar onder Hieronijmus de eerste is, gevalt meer de *Neushoorn*, gelijk mede aan Steuchus, Engubinus, Pineda, en Ludolphus, welker gedachten bijzonder aangedrongen en vermeerderd heeft Petrus Camper, namelijk, dat hun de hoornen van den

Neushoorn, als ook van den *Eenhoorn* ecne tegenstrijdigheid in de zaak zelve schijnen te behelzen; om welke weg te neemen, Hij zich beroept op het hoofd van den *Neushoorn*, met twee hoornen voorzien, en de twee hoornen van Hem zelve gezien (*): anderen hebben dit ook gezien.

Maar, wat baat dit Nieuws uit Africa?

An-

(*) *Algem: Vaderl: Letteroeff: IV D. N. 13. p. 577.*
(L'Esprit des Journaux. Mars. 1783. p. 410. schrijft:)

„ Schoon de Heer de Buffon van meening is, dat
„ de Grieken en Romeinen den *Rhinoceros* (*Neushoorn*)
„ met twee hoornen niet gekend hebben, tracht de
„ Heer Camper te bewijzen, dat het de *Opposum* van
„ Plutarchus is, Hij verstaat insgelijks van aien *Neus-*
„ *hoorn* het vuers van *Martialis*:

„ Want Hij heeft den zwaaren Beer met zijne twee
„ hoornen dus opgeligt.

„ 't Welk de Uitleggers zeer veel moeite heeft ver-
„ oorzaakt.

„ En men moet ook van denzelven *Eenhoorn* ver-
„ staan *Pausanias* B. IX. c. 21. de vijf *Neushoornen*, die
„ men in Europa vertoond heeft, zedert het jaar
„ 1513, hebben niet meer dan eenen hoorn gehad,
„ maar het hoofd, dat de Heer Camper van de Kaap
„ de

Anderen verkiezen meer den *Urus*, (Buffel) een soort van wilde Stier, gelijkende naar eenen Os, strijdbaar door de grootte zijner hoornen, en krachten:

Deezen brengt Bootius op de baan, het is een verschrikkelijk en zeer groot beest, in het Hoogduitsch genoemd *Aurochs*, of *Urochs*:

Van deezen maakt Cæsar gewag in zijne Gedenkschriften, daar Hij van het Hircijn-sche Woud handelt.

Pallas vergelijkt Hem met den *Bonafus*, (of het wild dier in Pæonien, met een Stieren kop, lijf en maanen als een Paard, zwaare krom-

„ de Goede Hoop heeft ontfangen, had even zoo twee
 „ hoornen, gelijk Pausanias die beschrijft; de kleinste
 „ van achteren, de andere, gelijk men dezelve ziet op
 „ vier Penningen van Dominicianus te Casfel, in klei-
 „ ne afbeelding van koper, als ook in het Mozaïeq
 „ van Preneste, Job XXXIX vs. 9 moet verstaan wor-
 „ den van dien *Neushoorn*, gelijk ook Psalm XXII
 „ vs. 22. Er is eene groote menigte van gelijke twee-
 „ hoorns in de Cabinetten der Liefhebbers, komende
 „ het grootste gedeelte van Africa, terwijl de *Neus-*
 „ *hoorn* van Afië niet meer dan eenen hoorn heeft,
 „ van verscheiden maakfel.”

kromme hoornen voorzien) bij Aristoteles; doch deezcn wederlegt Bootius.

Tegens deezcn Stier stelt Bochart den *Oryx* (of zoort van Geitebok,) en Schultens den *Bison* (of zekeren anderen wilden Os,) beide Dieren van een zeer verschillend geslacht. De *Oryx* is van het zoort van Bokken, strijdhaftig, met scherpe en lange hoornen gewapend, harder dan ijzer, staal, of steen, durvende daar mede Beeren, Leeuwen, Stieren, en wilde Zwijnen bestrijden, zeer gemeen in Egypten, waarom dezelve den Hebrëërs niet onbekend geweest is. Dat op de bergachtige plaatsen van dat Landschap overvloed van dit wild gedierte gevonden wierd, getuigt ons in het breede Paulus Lucas.

Met Bochart stemt Doederlein nevens anderen overeen in zijne uitleggingen over Job.

Clericus, en Stalpart van der Wiel, spreken Hem tegen, welke laatste den *Oryx* onder de Eenhoornige Bokken telt, als ook Prosper Alpinus.

Bochart zelve heeft dergelijken *Oryx*, in verscheidene houdingen verbeeld, beschreeven;

ven; die lust hebbe, zie het Italiaansch gedenkstuk, Hem van Huët bezorgd, en leeze na gedaan onderzoek, hoe zommigen uit deeze tweeklauwige Eenhoornige Bokken de Eenklauwige Eenhoornen zich verfiert hebben.

Wat den *Bifon* betreft, welken Schultens den *Bubalus*, (of Buffel) meent te kunnen genoemd worden, deeze is een andere soort van Stier;

Want er worden er meer van dit slag gevonden:

Zelfs telt er Bochart zeven op.

De *Bifon* (of wilde Os), gelijk Schultens denkt, is der Arabieren Bosch-Stier بقر الوحشي (bekker elwabs), om zijne zwarte en witte vlekken نمش, om de grootte zijner oogen عين, om zijnen zeer helderen glans المهابة, en الناعة genoemd; en wegens zijne gedaante, schoonheid, gelaat, hals, en andere deelen, in de Schriften der Arabieren zeer beroemd; met welke bewijsredenen Hij zich geheel en al tegen Bochart verzet, en wat Hij te gelijk met Hem Bootius tegengeworpen heeft, kan men op zijne plaatsen zien.

Maar indien het geen de zeer groote Man uit Bellonius en Prosper aanhaalt, niet blijkbaar een overgang is in een ander geslacht, waar over naderhand plaats zal zijn om te oordeelen, zoo zal het hem weinig helpen, en nog minder dat, het welk Hij uit Solinus aanhaalt, die schrijft, dat de *Bifons*, (of wilde Ossen van deezen naam) aan den hals borstelig zijn; en in het geheel zal de gansche gedaante en form van dat wild dier, het welk ons des kundige Mannen, als Buffon en Berkhel, naar het leeven afbeelden, en voor oogen stellen, zoo veel afdoen, dat alles ten eenemaal strijdig is met het fraaije wild dier, het welk de beroemde Man daar uit getracht heeft te verklaren.

„ De *Bifons* (zegt Hij) zijn in Noord-
 „ America te huis; zij zijn de grootste van
 „ alle de Ossen, en ook de wildste; zij
 „ hebben aan den hals en de borst zeer
 „ lang, ros, bruin hair, en op den rug
 „ een hairigen bult; zij zijn zeer grimmig,
 „ en moeten met ketenen vastgebonden
 „ worden, en in bijzondere hokken opge-
 „ flooten, wanneer men ze naar Europa
 „ brengt; de naam is afkomstig van het
 „ woord *Wifant*, en betekent een Woudos.
 „ Au-

„ *Aurochs* of *Urochs* is van het oude
 „ Duitsch *Ur* herkomstig, van gelijke be-
 „ tekenis.

„ Buffon stamt hier mede in, als hij
 „ vermeldt : het Runddier zonder bult heet
 „ in de taal der Germaanen *Urochs*, en
 „ het Rund met een bult wierd in de-
 „ zelve taal *Vifon* genaamd. De Romei-
 „ nen, die noch de eene noch de ande-
 „ re deezer dieren kenden, hebben dee-
 „ ze naamen overgenoomen, en er *Urus*
 „ en *Bifon* van gemaakt. De hals, de schou-
 „ ders en het onderste van de keel zijn
 „ bedekt met zeer lange hairen. De *Urus*
 „ is onze gemeene Suier in zijn natuurlij-
 „ ken en wilden staat. De *Bifon* verschilt
 „ van denzelven niet dan in toevallighe-
 „ den. De bult en lengte van het hair zijn
 „ de eenige kenmerken.”

Wij hebben tot dus ver de voornaamste
 verscheidenheid van gevoelens opgemerkt,
 welke voorwaar zoo groot is, dat het geen
 wonder zij, dat sommigen in twijffel staan,
 anderen hun oordeel ten eenemaal opschor-
 ten, anderen wederom alle hoop van naar-
 spooring laten vaaren.

Cy-

Cyprianus is in 't onzeker tusfchen den *Buffel* en den *Bifon*, want Hij fchrijft **𐤀𐤏𐤍** is bij ons een wilde Stier, maar of het een *Bifon* is, of *Buffel*, kan niet bepaalt worden.

Clodius zegt : het is bedenkelijk, en het zal het mogelijk blijven, welk een dier het zij.

J. D. Michaëlis, J. J. Reiske, J. E. Faber, en anderen, twijfelen insgelijks.

De Eerfte heeft uitdrukkelijk beleden, dat Hij, na vergeeffche moeite in het onderzoek der voornaamfte Geleerden, niets zekers, niets bepaalds bevonden heeft, en dat Hem alles even onzeker en duister gebleeven is, als lang te vooren; volgens zijne gedachten komt Schultens zeer nabij; als die het best van allen ons heeft voorgelicht, en volgens wiens oordeel dit dier, welk het eindelijk ook geweest zij, tot het geflacht der Stieren, uit hoofde van een plaats uit Job, moet gebragt worden; voor 't overige gispt Hij Dolius niet zeer te recht, die **𐤀𐤏𐤍** vertaalt dorcas, 't welk door Jacobus Scheidius begunftigd word.

Faber haalt Saadia aan in het slot van zijn boek, die het **𐤀𐤏𐤍** (*carcand*) dat is Een-
hoorn

hoorn vertaalt heeft , en volgens zijn begrip van de Ouden te recht , zoo Hij denkt , t'faamengefteld uit den eenhoornigen Afiatifchen Neushoorn , en den Steenbok , waar op ook Ezechiël en de Chaldeeuwfche Uitlegger zouden gezien hebben. Doch uit deeze en andere bijgebragte gisfingen word niets opgemaakt.

Voor 't overige is het zeker genoeg , dat zeer veel anderen den *Neushoorn* onder den naam van *Eenhoorn* verftaan.

Ik heb mij ondertusfchen wel eens verwonderd , dat die bijzondere verwarring van den naam van *Bubalus* , waar over Plinius , wiens voetftappen Solinus gevolgt heeft , reeds klaagde , gemeenlijk niet in acht genoomen word: ik fchreef in mijne jeugd , dat dezelve niemand in gedachten gekoomen is ; doch ik zie nu , dat zulks Bufon niet onbekend geweest is.

Solinus in de daad heeft gezegd , *er zijn ook Uri (of zoort van Buffels ,) welke het onkundig gemeen Bubalos noemt.*

Om welke oorzaak Hij in 't algemeen deeze benaming den Buffels en wilde Stieren moet geoordeeld worden niet toegkend te hebben.

Het

Het zal dus best zijn de voornaamste plaatsen der Ouden aangehaald en onderzocht te hebben, om te bewijzen, hoe veel de waare naam van *Bubalus* van alle soorten van Woudosfen verschilt.

De *Bubalus*, of *Bubalis*, zoo als men het beide schrijft, word in 't gemeen bij de Grieken en Latijnen gevoegd bij zulke wilde dieren, tusschen welken met de wilde Stieren geen overeenkomst is.

Herodotus, Strabo, Simocratus, Hesychius, Varinus, Diodorus Siculus, Aristoteles, Aristophanes, Aeschilus, spreeken allen hier eenerlei taal.

Om nu uit Aristoteles, Ælianus en anderen niets meer bij te brengen, zal ik nu ook iets van de Latijnsche Schrijvers aanhaalen.

Ammianus Marcellinus schrijft dit volgende: *Egypte heeft overvloed van veelerhande vee; en in de dorre plaatsen worden veel Bokken en Bubali gevonden.*

Plinius, na dat Hij de gemeene dwaling, hier vooren aangehaald, had aangemerkt, en wederlegd, vervolgt te schrijven: *dat Africa dee-*

ze soort voortbragt, doch meer onder de gedaante van een Kalf en Hert.

Solinus zegt: de *Bubali* worden in *Africa* bijna in gedaante als een Hert voortgeteeld.

De gemeene Latijnsche Overzetting eindelijk, de Alexandrynsche Overzetters volgende, voegt de *Bubalis* bij de Hert en Bokken, als die, volgens twee afschriften, en even zo veele gedrukte uitgaaven, naar aanwijzing van Lambertus Bos, de woorden van Mozes dus overzetten; het Hert enz., welke verscheidenheid van leezing juist zoo veele soorten van dieren optelt, als Mozes.

Gij ziet (G. L.) uit deeze onwederleggelijke bewijzen, dat de Ouden onder den naam van *Bubalus* geene wilde Stieren hebben te kennen gegeven, maar een soort van een dier van dezelve zeer verschillend.

Echter heeft Aldrovandus des niet te min dien waaren en oprechten *Bubalus* der Ouden getracht weg te ruimen, het gezag van hun verdagt gehouden, en de juistheid der aangehaalde plaatsen in twijffel getrokken hebbende.

Maar wie zal gelooven, dat alle die plaatsen

fen valsch zijn, daar geene bewijzelijke reden van dat vermoeden plaats heeft, en daar geen schijn of schaduw van vervalsing blijkt.

Ik wenschte wel, dat wij met zulk eene nauwkeurigheid en klaarheid deeze wilde dieren van de Ouden beschreeven vonden, als wij overvloed van getuigenissen van dezelve hebben ontfangen, gelijk als uit eenen mond bevestigende, 't geen te bewijzen stond; dat namelijk de waare *Bubalis*, toen de taalen nog zuiver waaren, dus genaamd, voor een dier, 't welk geleck naar het Hert, de Rhoebok, of dergelijke, gehouden werd, van de wilde Stieren wel moettende onderscheiden, en naar de gemeene volksdwaling niet meer met deeze vermengt worden.

Hoe wenschte ik insgelijks, dat de Dierenbeschrijvers van laateren tijden, inzonderheid die geene, die door de kennis der Natuurlijke Historie zich in deezen tijd eenen beroemden naam verworven hebben, ons met vereende krachten gewenschte hulp hadden toegebracht; of zal ik liever zeggen, dat ik zulk een geringen voorraad van belezenheid en ondervinding niet hadde, maar dat ik uit derzelver schat overvloedig had kunnen haalen,

len, zoo veel als genoeg was tot het verklaaren van deeze zoo duistere floffe; want ik ben lang van gevoelen geweest, dat wij om het onderzoek, dat wij voorgenoomen hebben, wel en gelukkig ten einde te brengen, en uit te werken, zeer veel voordeel daar uit zouden hebben kunnen trekken.

Maar de gesteldheid van zaaken is zeer verschillende van mijne wenschen; de ouden bijzonder hebben onze hoop meestal zeer te leur gesteld; de meesten van lateren tijd verschillen ook zeer van elkanderen.

Op dat ik echter niet van alle gezag en hulp ontbloot schijne, welaan, laat ons eenige proefftukken zien, die ons tot eenige onderrechting kunnen strekken, van welken aart, en met welke natuurgaaven die *Bubalis* voorzien zij, van welken zoo gewichtige en zoo veele getuigen gewaagen, die dezelve tot de soort van Rheebokken, Gazellen, Steengeiten, Herten, en dergelijke brengen, gelijk wij boven gezien hebben: want nademaal deeze algemeene beschrijving al te onbepaald en onzeker is, betaamt het ons iets bijzonders daar omtrent te beproeven.

Wij hebben Plinius en Solinus hier te voor

ren op hunne plaatsen gehoord: Aristoteles stelt de *Bubali* en de Berggeiten bij die gehoornde dieren, wien de Natuur weinig gebruik van hunne groote hoorns geeft; zoo nogthans, dat Hij er bijvoegt, dat zij er partijen mede tegenstaan en bestrijden.

Bijzonder verdient Oppianus aangemerkt te worden, die den lof van den *Bubalus* het uitvoerigste van allen schijnt opgezongen te hebben.

„ De *Bubale* (zegt Hij) wederom is kleiner van lijf dan het Hert, wel kleiner dan het Hert, maar voortreffelijker dan de Rhee, helder van oogen, fraai van couleur, vrolijk van uitzicht, uit deszelfs kop groeijen lange hoornen. Doch aan het einde krommen zich de punten naar den rug, hij bemint vooral zijn eigen leger, in de boschen, wanneer de jagers hem gevangen en gebonden wegvoren naar een vreemden oord, en hem daar wederom zijne vrijheid schenken, zoekt hij ligt zijn vorig geliefd verblijf weder op, en wil niet gaarne als een vreemdeling in vreemde Landen zwerfen; dus is het Vaderland niet alleen

„ dier-

„ dierbaar voor den mensch , maar er is
„ ook een verlangen naar hetzelfde bij het
„ snelle wild gedierte.”

Op deeze uitneemende plaats van dien Dich-
ter, welken mij de zeer beroemde P. Wesfe-
ling, eertijds mijn zeer geacht Leermeester,
heeft aan de hand gegeven, verdient Ritters-
husius naargezien te worden, behalven de
geenen, welke ik daar en elders aangehaald ge-
zien heb, namelijk Servius, Xenophon, Se-
neca, Macrobius, Budæus, Natalis Comes,
Odoardus de Florentijner, welke allen ik
echter niet heb konnen naarstaan.

Lasten echter eenigzins dit gemis, en de al-
te groote onachtzaamheid der Ouden in de
beschrijving van hunnen *Bubalus*, anderen
vergoeden.

De eerste plaats bekleede Bellonius, die zij-
nen Africaanschen Os, waarin Hij zich ver-
beeld den *Bubalis* der Ouden gevonden te heb-
ben, op deeze wijze beschrijft:

„ Hij is van lichaamsgestalte kleiner, doch
„ gevulder en grooter dan een Geitenbok,
„ in alle zijne leeden zoo in een gedron-
„ gen, dat hij een aangenaam gezichts-

„ voorwerp opleevere , met een Osfenkop ,
 „ maar niet hoornen , gelijk een wasfende
 „ Maan omgekromd , met welke hij zich
 „ niet zeer kan verdedigen , vermits de
 „ punten zich tegen elkanderen omkrom-
 „ men.”

Hier bij moet men niet overflaan het aan-
 teekenenwaardig verhaal van Aldrovandus ,
 zeggende :

„ Horatius Fontana , mijn bloedver-
 „ wand , die meermalen de gewesten van
 „ Africa niet alleen , maar ook andere on-
 „ der het Turks gebied gelegene Land-
 „ fchappen doorreisde , heeft mij eene af-
 „ beelding van eenen *Bubalus* , veel ver-
 „ fchillende van die van Bellonius , naar het
 „ leeven , gelijk Hij verzekerde , afge-
 „ fchetst , van Benevento toegezonden ,
 „ dunner en langer van hals en kop , de
 „ hoornen achterwaarts geboogen , en ge-
 „ lijk als een Steenbok gekromd , van ge-
 „ daante als een Hert , of liever meer ver-
 „ beeldende een Geitenbok , dan een Stier ,
 „ waarom hij van zommigen de Africaan-
 „ fche Geit genoemd word.”

Scaliger vervolgens geeft dit volgende op:

„ Dat de *Bubalis*, wiens hoornen als
 „ werktuigen tot vechten alleen van Aris-
 „ toteles beschreeven zijn, (doch wij lee-
 „ ren ook dit van Oppianus) zeer gelijk
 „ is aan een Kalf, of Hert, volgens het
 „ zeggen van Plinius: maar wat is het dan?
 „ is het een Gazel? neen zeker, het geen
 „ wij uit de Africaansche geschiedenissen
 „ gaarne zullen trachten mede te deelen.
 „ De kleinheid der Africaansche Ossen is
 „ van dat aanbelang, dat ze de grootte van
 „ onze tweejarige Pinken nauwlijks kon-
 „ nen evenaaren, maar zoo, dat ze veel
 „ rasfer en vlugger zijn, zoo dat ze alle
 „ wilde dieren in snelheid van loopen over-
 „ treffen: derzelver huid is ondoorboor-
 „ lijk, nothans met een kogel wel te
 „ doorschieten; het hair is wit.”

Beide de beschrijvingen van Bellonius en Fontana, in plaat gedrukt, worden op de aangehaalde plaatzen verbeeld.

Hier bij kan ook gevoegd worden Prosper Alpinus, die het volgende aanteekeningswaardige ons opgeeft in zijne beschrijving van Egypten:

V 3

„ De

„ De *Bubali* worden aldaar zeer groot
 „ en zeer schoon gevonden; die meerma-
 „ len de warmte vermijdende, in het wa-
 „ ter van de rivier de Nyl het grootste ge-
 „ deelte van den dag zich pleegen te ont-
 „ houden, en liever in het water dan op
 „ het land leeven, en derzelver lichaamen
 „ worden, door dat water verkoeld en nat
 „ gemaakt zijnde, vetter, en derzelver
 „ vleesch is aangenaam om te eeten, en
 „ gemakkelijk te kooken.”

En een weinig daar na:

„ Het ontbrekt hun ook niet aan jonge
 „ Veersen, die niet grooter zijn dan Gei-
 „ ten, en die twee hoornen hebben op de
 „ wijze der Koeijen, dik en kort, naar
 „ binnen als een halve Maan omgeboogen:
 „ het hoofd en het overig lijf schijnt vol
 „ kleine vlakken, zij hebben gespleeten
 „ klauwen, en een dikken buik, en zijn
 „ van een glinsterende kleur, zij worden
 „ ligt tam gemaakt: een zekere *Chiaus*,
 „ met wien ik gemeenzaam was, had er
 „ een, die zeer mak was, zoo dat ze niet
 „ uit ons gezicht week, en men haar on-
 „ beschroomd en naar genoeg met de
 „ handen kon betasten.

„ Dee-

„ Deeze denken wij dezelfde te zijn
 „ met den Africaanfchen Os van Bellonius,
 „ fchoon de hoornen niet zwart zijn, maar
 „ van dezelfde couleur, welke de hoor-
 „ nen onzer Ofsen hebben; voor het ove-
 „ rige zweemen zij in alles naar den Afri-
 „ caanfchen Os.

„ Doch dat hij de *Bubalus* der Ouden
 „ zij, heb ik mij nooit konnen overreden,
 „ nademaal de *Bubalus* niet onderscheiden
 „ word zoo in grootheid als gedaante van
 „ den Os, maar van de zwarte couleur,
 „ en dat hij gaarne in het water leeft.

„ En het is geen ander zoort van Os-
 „ fen, dan dat gemeenlijk Buffel genoemd
 „ word, welke naam vervalscht is van de
 „ oude naam *Bubalus*; want de *Woudos*,
 „ of Kalf, is klein, gelijk gezegt is, die
 „ ligt tam gemaakt word, en het vleesch
 „ van dezelve heeft de fmaak en reuk van
 „ eenen Os, en niet van een Koe.”

Laat ons ten befnuite nog wat beters lee-
 ren uit twee Mannen van de grootfte geloof-
 waardigheid, de Buffon, en d'Aubenton, en

wie onzer zal niet gewillig inflemmen met het oordeel van zulke groote Mannen , zeggende :

„ De *Bubalus* der Ouden , is niet de Bus-
 „ fel , noch het kleine runddier van Be-
 „ lon , maar het dier , het welk de Heeren
 „ van de Academie beschreeven hebben
 „ onder den naam van Barbarijfche Koe.
 „ Alle de kenmerken vinden zich volmaakt
 „ vereenigd in dat , waar van Horatius
 „ Fontana de aftekening zond ; het rund
 „ van Belon is de *Zebu* , maar heeft geen
 „ der merktekens van den *Bubalus* : hij
 „ verschilt er bijna zo veel van als het
 „ runddier van eene Gazelle. Dus is Belon
 „ de eenigste van alle de Natuurbeschrij-
 „ vers , die zijn klein runddier voor den
 „ *Bubalus* der Ouden genomen heeft. Het
 „ is alleen eene verscheidenheid in de foort
 „ van runderen : Prosper Alpinus , die ook
 „ eene aanduiding en afbeelding van dit
 „ dier gegeven heeft , komt in zijne be-
 „ schrijving met ons en Belon overeen ;
 „ het eenigst verschil is in de kleuren van
 „ het hair , en de hoornen. De *Zebu* van
 „ Belon was vaalrood onder den buik , en
 „ bruin op den rug , met zwarte hoornen :

„ die

„ die van Prosper Alpinus was ros, met
 „ kleine vlakken, met hoorns van de ge-
 „ woone kleur; de aftekeningen van bei-
 „ den zijn hier in gebrekkig, dat de kwab,
 „ of buit op de schouders niet genoeg ge-
 „ tekend is, waar van het tegendeel plaats
 „ heeft in de tekening van Edwards.”

En dit dus verre: meer zal ik er niet bijvoegen: en in het geheel zal ik zulke verhalen van zommigen niet vermenigvuldigen, die geheel twijfelachtig zijn, of zij het waar en eigenlijk geslacht van de *Bubali*, of het zogenoemd verzonnen foort zich voor oogen gesteld hebben; de lust en tijd ontbreeken mij ook om meer aan te haalen, dan het geen wij behalven uit Bellonius en Prosper Alpinus, uit Scaliger hebben bijgebracht.

In zommige omstandigheden komen zij overeen, in andere verschillen zij.

Denk echter niet, dat alle verschil van gevoelens wegens de bevondene verscheidenheid van den *Bubalus* der Ouden, uit de verschillende gehoortegrond of soort derzelve kan afgeleid worden.

Er is wel een groot onderscheid van dat

zoort van dieren, en in hoe veelcrlei slag de Geiten worden voortgebracht, getuigt ons met duidelijke woorden Plinius: er is ook een groot verschil in de hoornen en andere deelen van het Osfengeflacht; en zoo ook in het overige: maar dat die *Bubalus* der Ouden, en die van Bellonius en Prosper Alpinus niet van een en het zelfde geflacht zijn, hebben wij zoo even klaar aangetoond gezien, uit het zeer kostbaar Werk van den Graaf de Buffon.

Dan van de grootfte aangelegenheid is ons de kennis des *Bubalus* van Buffon, het zij dezelfde de waare *Bubalus* der Ouden zij, gelijk het Hem toefchijnt, of niet: laat ons derhalven zien, wat er van de zaak zij.

Allamand, die het geen aan het Werk van Buffon ontbreekt, uit zijn voorraad aanvult, geeft er ons deeze verbeelding van:

„ De *Bubalus* (zegt Hij) is een van de
 „ dieren, waar van het ras door geheel
 „ Africa verspreid is, hij is de waare *Bu-*
 „ *balus* der oude Grieken en Romeinen. Hij
 „ word door de Hottentotten *Camaa*, en
 „ door de Kaffers *Licama* geheeten. — Ik
 „ zou

„ zou gelooven, dat Kolbe van dit dier
 „ gesproken heeft, onder den naam van
 „ het Africaansch Hert. Dit is inderdaad
 „ de naam, dien men hetzelfde aan de Kaap
 „ geeft. Zijne lengte is ses voeten, vier
 „ duimen, ses lijnen; zijne hoogte haalt
 „ vier voeten. De omtrek van zijn lichaam
 „ is vier voeten. De kleur donker op den
 „ rug, aan de zijden helder, de buik wit,
 „ gelijk ook het kruis. — De kop is vri
 „ lang. — De oogen staan zeer hoog, zijn
 „ groot en levendig, zwart, naar den blaau-
 „ wen trekkende. De hoornen bijna regt,
 „ tot de hoogte van ses duimen. — De
 „ snelheid overtreft alle andere dieren zo
 „ ver, dat een Paard hem niet zou achter-
 „ haalen. — Pallas heeft ook eene goede
 „ beschrijving van den *Bubalus* gegeven.”

Wij voegen er ook nog een ander stuk bij
 met deeze woorden:

„ Wij geven hier op Plaat XV de af-
 „ beelding van den *Bubalus*, die in ons
 „ Werk ontbrak. De Heer Pallas zegt dit
 „ dier levende gezien te hebben. Het is
 „ zagt, maar van eene minder bevallige
 „ ge-

„ gestalte, en van een sterker maakfel dan
 „ de andere groote Gazelles; hij heeft zelfs
 „ door de zwaarte van den kop, de lengte
 „ van den staart, en het maakzel des lig-
 „ haams, eene vrij groote gelijkheid met
 „ onze Veesen. — Het overige van de
 „ beschrijving van den Heer Pallas komt
 „ met de mijne overeen, en met die van
 „ de Heeren van de Academie der Weeten-
 „ schappen, welke dit dier gegeven heb-
 „ ben onder den naam van Barbarijsche
 „ Koe. Ik zal alleen aanmerken, dat dit
 „ dier van alle de Gazelles genoeg verschilt,
 „ om het te moogen beschouwen als eene
 „ bijzondere soort uitmakende tusschen de
 „ Runderen en de Herten, terwijl de Ga-
 „ zelles de schaduwing maaken tusschen
 „ de Geiten en de Herten. De Heer For-
 „ ster vermoedt, dat de *Bubalus* en de Ko-
 „ ba het zelfde dier zijn, of, dat zij ten
 „ minste tot twee zeer nabij grenzende
 „ soorten behooren. Hij zegt ook, dat de
 „ groote bruine Koe, of het Hert van de
 „ Kaap, het zelfde dier zij; de jagers zeg-
 „ gen, (voegt Hij er bij) dat de *Bubalus*
 „ vier voeten hoog, en in alles van grootte
 „ is als het Europeisch Hert, maar tevens

„ zoo bevallig niet is van gefalte. Het haar
„ is bruin-rood , glad , en gegolfd: buik
„ en voeten zijn bleeker van kleur : de
„ figuur van de hoornen is volftrekt gelijk
„ aan die , welke de Heer Buffon heeft laa-
„ ten graveeren , en in het twaalfde Deel
„ van zijne Natuurlijke Historie geplaatst
„ heeft.”

Hier op volgt wederom een nieuw ftuk ;
want de verwarde orde van dat heerlijk Werk
is te beklagen.

„ Na dit artikel over den *Bubalus* ge-
„ fchreeven te hebben , heb ik van den
„ Heer Allamand deszelfs waarneemingen
„ ontfangen , die , het geen ik gezegt heb ,
„ bevestigen. En dewijl hij , bij zijne waar-
„ neemingen , eene afbeelding naar het le-
„ vende dier getekend gevoegd heeft , heb
„ ik dezelve overgenomen , als oordeelen-
„ de dezelve beter dan de voorgaande.”

Elders fchrijft Hij weder het volgende ,
’t welk met eene bijzondere opmerkzaamheid
verdient overwoogen te worden.

„ De *Bubalus* gelijk in eenige vrij duidel-
„ lijke betrekkingen naar het Hert , naar
„ de

„ de Gazelles, en naar de Runderen. Naar
 „ het Hert, in de grootte en gestalte des
 „ lichaams, en inzonderheid in het maak-
 „ zel der beenen, maar het heeft blijven-
 „ de hoornen, en die ten naastenbij ge-
 „ maakt zijn gelijk die der groote Gazel-
 „ les, waar naar het in dit kenmerk en in
 „ de natuurlijke gebruiken zweemt. Het
 „ heeft echter een veel langer kop dan de
 „ Gazelles, en het Hert. Eindelijk, het
 „ gelijk naar de Runderen door de lengte
 „ van den bek, en door de schikking van
 „ de beenderen des hoofds, waar in, ge-
 „ lijk als in de Runderen, het bokeneel
 „ niet achter het voorhoofdsbeen over-
 „ steekt. Het zijn deeze verschillende be-
 „ trekkingen van maakzel, gevoegd bij de
 „ vergeetelheid van zijn ouden naam, die
 „ in deeze latere tijden aan den *Bubalus*
 „ de zaamgestelde benamingen hebben doen
 „ geeven van *Bucelaphus*, Hertstier, *buc-*
 „ *cula cervina*, Koehinde, Barbarijsche
 „ Koe, enz. De naam van *Bubalus* zelf
 „ koopt van *Bubalis*, en is bijgevoeg ge-
 „ noomen uit de gelijkheid, welke dit dier
 „ in sommige opzichten met de Runderen
 „ heeft: de *Bubalus* heeft een smallen en
 „ ge-

„ gerekten kop, de oogen zeer hoog ge-
 „ plaatst, het voorhoofd kort en smal, de
 „ hoornen blijvende, zwart, dik, met rin-
 „ gen omvangen, die ook zeer groot zijn,
 „ zij neemen hunnen aanvang zeer dicht bij
 „ malkander, maar verwijderen zich veel
 „ aan hun einde, zij zijn achterwaards ge-
 „ kromd, en gedraaid, gelijk een schroef;
 „ hij heeft de schouders verheven, zoo dat
 „ zij een soort van een bult op den schoft
 „ maaken. De staart is omtrent een voet
 „ lang, en aan zijn einde met een kwast
 „ grof hair voorzien: de ooren zijn gelijk
 „ die van de Antilope: Kolbe heeft aan
 „ dit dier den naam van Eland gegeven,
 „ schoon het denzelven niet dan in een op-
 „ pervlakkig kenmerk gelijkt: het hair van
 „ den *Bubalus* is, gelijk dat van den Eland,
 „ dunner aan den wortel, dan in 't midden,
 „ en aan 't einde. Dit is aan deeze twee
 „ dieren bijzonder, want bij bijna alle vier-
 „ voetige dieren is het hair aan den wor-
 „ tel dikker dan in het midden en aan de
 „ punt. Het hair van den *Bubalus* is ten
 „ naastenbij van dezelfde kleur als dat van
 „ den Eland, schoon veel korter, minder
 „ gevuld, en zagter: dit zijn de eenigste
 „ ge-

„ gelijkheden van den *Bubalus* met den
 „ Eland. In al het overige verschillen dee-
 „ ze dieren voltrekt van malkanderen: de
 „ Eland heeft een breeder en zwaarer ge-
 „ ftel van hoornen, die 's jaarlijks afval-
 „ len, de *Bubalus* daar en tegen heeft
 „ hoorns, die niet afvallen, gedurende
 „ het geheele leeven groeijen, en in fat-
 „ zoen en weefzel gelijk zijn aan die der
 „ Gazells. Hij gelijkt daar ook naar in de
 „ gefalte des lighaams, in de ligtheid van
 „ den kop, de verlenging van den hals,
 „ de plaatsing der oogen, der ooren, en
 „ hoornen, en in het maakzel en de lengte
 „ van den ftart. Men ziet uit de befchrij-
 „ ving van de Heeren van de Academie,
 „ dat dit dier noch Gazelle, noch Bok,
 „ noch Koe, noch Eland, noch Hert is,
 „ maar eene bijzondere soort uitmaakt van
 „ alle andere zoorten verschillende. 't Is
 „ het zelfde als de *Bufelaphus* van Cajus.
 „ De *Bubalus* is vrij gemeen in Barbarije,
 „ en in alle de noordelijke deelen van Afri-
 „ ca. Hij is ten naastenbij van dezelfde
 „ geartheid als de *Antilopus*, heeft even
 „ als deeze kort zwart hair, en zijn vleesch
 „ is goed om te eeten.”

Als

Als wij dit alles met eene oplettende aandacht bedenken, en herdenken, twijffelen wij geenzins het gevoelen te omhelzen, dat de **בָּבֶלֶן** en **בָּבֶל** der Hebreëen en de **بابل** der Arabiers dezelfde *Babylus* of *Bubalis* zij, welken wij beschouwd hebben; want meest alle eigenschappen komen overeen.

Laat ons het onderzoeken.

Bileam, de Mesopothamische Profect, verheft een en andermaal de heirbenden der Hebreëen onder het geleide van Mozes uit Egypten als een vrij volk uitgetrokken; de snelheid van dat volk is als **בָּבֶל**, want dat het Hebreeuwſche woord, dat in 't gemeen door *kracht* overgezet word, ook zoo gemakkelijk kan verklaard worden, hebben wij elders aangetoont. Mozes kent in zijn Lied hun toe de hoornen, als hoornen eenes **בָּבֶל**. Mesſias roept in zijn gebed, tot God opgezonden, uit: verlos mij van de hoornen der **בָּבֶלִים**. De negenentwintigſte Pfalm roemt God, die den Libanon en Sirion doet huppelen als een **בָּבֶל**. Elders ſprekt een Godvruchtige den Almachtigen met een blij gemoed dus aan: Gij zult mijn hoorn verheffen als **בָּבֶל**.

Jesaja, de nederlaag der Edomiten voorspelende, zegt onder anderen: Ende de אֲדוֹמִיָּם zullen met haar afgaan, en de Varren met de Stieren, om geslacht te worden.

Eindelijk leezen wij bij Job:

Zal de אֲרָצָה U willen dienen?

Zal Hij vernachten op uwe dorschvloer?

Zult gij Hem met zijn touw aan de ploegkouter binden?

Zal Hij de omgeploegde valleijen achter u weder ombreken?

Zult gij op Hem vertrouwen, om dat zijne kracht groot is?

En zult gij uwen arbeid aan Hem overlaten?

Volgens de uitlegging van Schultens, van wien echter eenigzins Reiske verschilt.

Deeze plaats moct wel aangemerkt worden: zij behelst iets haar bijzonder eigen; gelijkewijs אֲרָצָה een Hebreuwsch woord is, zoo heeft het woord אֲרָץ een Arabischen tongval, welken Job, een Arabier van geboorte, gewoon was te gebruiken.

Daarna word dit Dier beschreeven als onwillig om het akkerwerk te doen, 't welk oudtijds de Ossen verrichtten, zoo als ook ander werk der lastdieren.

Zoo

Zoo gij nu, het geen wij boven van onzen *Bubalus* gezegt hebben, met alle die plaatsfen wilt vergelijken, zult gij van zelfs zien, dat alles zeer wel zal overeen komen: want wij hebben de onvergelykelijke vlug- en snelheid van hetzelfde opgemerkt; de zeer sterke hoornen, als strijdbare wapenen, de ontembaare woestheid, &c.

Maar gij zult zeggen: Hoe zal die *Bubalis* hier te pas koomen, wijl dezze zulk eene groote kracht in het strijden niet bezit, noch zulke vreeslijke hoornen heeft, gelijkerwijs men op verscheidene plaatsfen der H. Schrift aanmerkt? doch dezelve Buffon strekt ten getuige, dat er ook *Bubales* gevonden worden, die boven anderen van haare soort vermaakscheppen met de hoornen te vechten, en tot den strijd gereed zijn, gelijk de Antilopen, die dapperder en sterker zijn.

De hoornen van de *Condoma*, een grooter soort van *Bubalis*, gelijk het Hem eerst toescheen, zijn verschrikkelijk; en zijn het ook geene wapens ten strijde, gelijk in de bijgevoegde Plaatzen zijn afgebeeld, groot en sterk genoeg om tot zinnebeelden te verstrekken?

Het doet niet af, dat gij mij tegenwerpt, dat die plaats van Job en anderen een Dier vereischen, dat naar het geslacht der Stieren zweemt; Want wij hebben gezien, dat de *Bubalis* de gedaante heeft ten deele van een Hert, ten deele van een Stier of Kalf; waarom de Academie van Parys het den naam geeft van Koe; Cajus van Koe-Hert; en dit moet geen wonder schijnen: want wie weet niet, dat zeer veel dieren, op dat ik de woorden van Diodorus Siculus gebruike, *Συμμοτα*, dat is tweeflachtig zijn.

Een van beiden ook de gedaante en gestalte, in welke de *Bubalis* in de afteekeningen van Buffon gezien word, is zoodanig gesteld, dat ze iets van een Os heeft; en hier mede word de zwaarigheid, die uit de plaats van Job en anderen mogt getrokken worden, opgelost.

De andere bewijsreden voor ons gevoelen haalen wij uit de oplettende beschouwing van het Arabisch *بقر*, het welk zonder twiifel het zelfde is met het Hebreeuwische *בקר* en *בקר*.

Hocwel nu in de Arabische Schriften niets gemeenzaamer is, en wel zoo, dat een der
voor-

voornaamfte van hun , berceend wegens zijne jacht op die Beesten , met den naam van *Kattlorrimi* قاتل التريم pronkte , als of men zeide den *rim-dooder* ; en hoewel de Arabieren in het befchrijven der kenmerken van dit dier minder moeite hebben aangewend , dan de Grieken en Latijnen , in de befchrijving van hunnen *Bubalis* : is het nogthans zeker , dat geene hunnen *rim* met andere dieren op gelijke wijze vermengen , als deezer *Bubales* met Rheebokken , en de overige onder eene benaming genoomen worden .

En , gelijkerwijs wij gezien hebben , dat de *Bubalis* eenigzins het geflacht der Ofsen gelijk is , zoo word ook de Arabifche *rim* onder de Bostrunderen , (Hekker el wahs) geteld , gelijk genoeg bekend is , 't welk , gelijk het allerweege wel overcenkoomt , zoo is het ook bekwaam en gefchikt om den afstand , die anders tusfchen het Hebreeuwifche בז en het בז van Job , en het ريم der Arabieren in den eerften opflag grooter word , en dezelfs zeer verfcheiden gebruik en inzicht , volgens het welk dan eens een Woud-Stier , dan eens een Gazel genoemd word , en in dat laafte opzicht een fchets van een jon-

ge Dochter of Vrijster te kennen geeft, wel overeen te brengen en te vereffenen: want nademaal de gestalte en gedaante der *Bubali* ten deele met de Gazellen, Herten, en dergelijke, ten deele met de Stieren, Koeijen, en Kalven, eenigzins overeenkomt, zoo is het zeer ligt gebeurd, dat de Oosterlingen even gelijk de Europeërs, en de eerste noch veel lichter dan de laatste, dezelve dan met dezze, dan met geene vergeleeken hebben.

Vorders worden de hoornen als spiesfen geroemd, en Ebn Tophail meld van hoornen van *Bekker el wabs*, aan sterke spricten en stokken van den boom *Alzan* gehecht, op dat ze gelijk spiesfen zouden zijn.

Ook worden derzelve oog en andere deelen geroemd.

Uit welk alles van zelve blijkt, hoe gepast en overeenkomstig de beschrijving van den *Bubalis* van Buffon is.

De derde bewijsreden ontleenen wij uit de reisbeschrijvingen. T. Shaw, (alshoon Hij zou kunnen voorbijgegaan worden, nochtans zullen wij Hem de eerste plaats vergunnen)

zegt:

zegt : „ Onder de viervoetige dieren ,
 „ die uit hunnen aart niet tam , of gee-
 „ ne huisdieren zijn , mogen wij de
 „ groote menigte van dat hoornvee stel-
 „ len , dat *Bekker el wahs* genoemd word.
 „ Deeze hebben ronder lijf , platter hoofd ,
 „ en de hoornen meer toegeboogen , dan de
 „ tamme Runderen ; men kan ze voor den
 „ *Bubalus* der Ouden neemen , of den *Bos*
 „ *Africanus* van Bellonius , hoewel het
 „ dier , dat hij Hem beschreeven word ,
 „ weinig grooter is dan een Rhoebok , daar
 „ dat , waar van ik spreek , bijna dezelfde
 „ gedaante en dezelfde kleur heeft als het
 „ Hert. De naam van *Bekker el wahs* word
 „ ook aan eene foort van Damhert gegee-
 „ ven , wiens hoornen juist de gedaante
 „ van die van ons Hert hebben , maar de
 „ grootte is alleen tusfchen het Damhert
 „ en de Rhoebok. Die , welke ik gezien heb ,
 „ waren in 't gebergte bij Sgigata gevan-
 „ gen , en fcheenen mij even zagt en han-
 „ delbaar te zijn als het *Bekker el wahs* .”

Hier uit blijkt , hoe nitgeheid het gebruik
 der Arabifche fpreekwijze zij *Bekker el wahs* ,
 بقير الوحشيع , welke Schultens op zijn *Bifon* ,

gelijk wij gezien hebben, toegepast heeft.

Maar dezelfde ruimte van zin, die de woorden van Shaw betoekenen, zou ik ook uit Damirius den Arabier kunnen bewijzen.

Voor 't overige heeft Shaw tweemaal mis, gelijk ieder een, gedachtig aan het geen Buffon ons hier boven onderriocht heeft, ook zonder mij zal opmerken. De ingevoegde tuschenstelling (of Buffel) is een grove misflag, namelijk in die woorden, welke daar voorkoomen.

„ Verder word de *Dorcas* gemeenlijk te
„ gelijk genoemd met den *Bubalus* bij de
„ Schrijvers der Natuurlijke Historie.”

Want wie zal de Buffels met de Rheebokken vereenigen? Met het overige, dat Hij er bijvoegt, zullen wij ons niet ophouden, als ten deele verward, ten deele meer dienende om het Woud-rund te beschrijven, dan om den waaren *Bubalus* aantewijzen en op te hielderen.

In 't voorbijgaan moeten wij aanmerken, dat de W. E. G Heer M. Tydeman niet weinige, met veelvuldige geleerdheid zeer opgevulde, aanmerkingen op deeze plaats van Shaw gemaakt heeft, behoorende tot de geleerde Historie van den *Neushoorn* en *Eenhoorn*.

Maar

Maar wat voor nieuws heeft eindelijk Niebuhr uit Arabie medegebragt, of het geleerde Deenfche Genootfchap, het welk op 's Konings kosten tot bevordering der Oosterfche Letterkunde naar Arabie vertrokken is? waarlijk zeer weinig; echter, indien men het gewicht der zaak befchouwe, nog meer dan Shaw.

„ *אין* Eine art Weifzer Ghazellen. Diefes
 „ fagte man zu Haleb. Man bemerkte aber
 „ zugleich, dafz man zelvigen nicht in der
 „ gegend diefer Stadt findet.”

Zie daar het zoo lang verwacht antwoord op de vraag, welke opgegeeven was, wat toch eindelijk de *אין* en *אין* was.

Ik beken, het is zeer kort, en gebrekkig, en minder dan de opgevatte hoop, echter niet gering te achten, als uit het Oosten zelve afkomstig, en voor ons vrij gunftiger, dan voor anderen.

Mij heugt opgemerkt te hebben, (op dat ik er dit nog bijvoege) dat zommige Joodsche Schrijvers op dezelfde wijze het woord *אין* overzetten *אין* en *אין*, woorden, op het zelfde uitkoomende.

Hier

Hier bij komt het Arabisch woord غزال, (Gazelle) een gemeene naam der wilde Geiten en Herten, vooral van zoodanige, die met groote en zwarte oogen boven anderen uitmunten.

Niets was daarom gemeenzamer bij derzelver Dichters, dan dit zinnebeeld, waar mede zij baare Vrijsters opschikken, gelijk van een ander beroemd Man, (zoo ik mij niet bedrieg) den zeer geleerden Profesfor Raw, voorheen mijn zeer Eerwaardigen en geachten Leeraar, die Shaw met zeer geleerde aanmerkingen verrijkt heeft, opgemerkt is, met bijvoeging van zommige plaatzen; bij welke ik nog alleen Buffon voege, die, zoo ik wel heb, dertien soorten van Gazellen optelt, en afgebeeld heeft, en onder deezen ook dergelijke, welke eenigermate den *Bubalis* schijnen te vertoonen.

Ja, dat de *Bubales* en de Gazellen wegens haare overeenkomst voor elkanderen genomen worden, schrijft Hij met deeze woorden:

„ De *Bubalus*, de *Condoma*, de *Guib*, de
 „ *Geit* van Grimme, enz. welke dieren
 „ men ook heeft aangezien voor Gazelles.”

Hij

Hij kent hun ook toe den aart der Antilopen, geenzins de minste onder de Gazellen.

Ons oordeel houdt eindelijk eenigzins de middelmaat, van welke alle de overige al te zeer afdwaalen: onze *Bubalis* bevat te gelijk in zich de vereischte eigenschappen, welke gij te vergeefsch in den *Eenhoorn*, zoo er die mogelijk ooit geweest is, in den *Neushoorn*, in den Buffel, in den wilden Stier en den *Oryx* zult gezogt hebben.

Want de *Oryx* heeft niets van de gedaante van een Os.

De wilde Stier en de Buffel niets van de Gazelle, 't Hert, of dergelijke.

De *Neushoorn* en *Eenhoorn*, zoo 'er een is, verfehilt van beide hemelsbreedte.

Eindelijk begunftigt ons derzelve Vaderland, het welke aan de overigen of geheel ontzegd, of zeer twijffelachtig gesteld word.

Wij hebben gezien, dat Afie als de waare geboorte-grond aan den *Bubalis* word toegkend.

Alfchoon nu deeze en geene Dieten het zelfde Land bewoond hebben, voor welke
an-

anderen strijden, zoo zijn wij nog in zoo verre gelijk. Maar, alle bewijsredenen, die wij bijgebragt, en tot staving aangevoerd hebben, wel overwoogen, en de som wel opge maakt zijnde, wint het de *Bubalis*.

Zoo er nog verder eenige twijffel overblijft, zal dezelve mogelijk kunnen opgelost worden, als er over de historie van den *Bubalis* een meer licht verspreid, en de bijzondere onderscheidingen nader bepaald waaren, weshalven er iets aan nader onderzoek moct overgelaten worden.

Nu moct men berusten in het geen de beroemde Man, van wien wij zoo dikwerf met lof gewag gemaakt hebben, aan de geleerde waereld heeft medegedeeld, en het welk wij, zoo verre onze krachten hebben toegelaaten, ten onzen en algemeen gebruike hebben ge bezigd.

Ik voeg er het volgende bij, om te eindigen: er zijn onder de *Bubales*, even als onder de *Gazelles*, de *Antilopes*, enz. verscheidenheden in de grootte des lighaams, en in de figuur der hoornen: maar die verscheidenheden koomen ons niet aanmerkelijk genoeg voor om er onderscheidene en afgezonderde soorten van te maaken.